

مروری بر ویژگی‌ها و توانمندی ناوچه‌های مستقر در ناوگان شمال

«خزر» در انتظار «دماوند»

«دریای صلح و دوستی» عنوانی است که این روزها سعی می‌شود بیش از هر عنوان دیگری برای دریای محبوب شمال کشورمان یعنی دریای خزر به کار رود. پهنه‌ای آبی به وسعت ۴۳۸ هزار کیلومتر مربع که این روزها همسایگانش آذربایجان، روسیه، قزاقستان و ترکمنستان به همراه جمهوری اسلامی ایران در مورد تعیین حقوق رژیم حقوقی آن به بحث و گفت‌وگو مشغول‌اند. این دریاچه با طول تقریبی ۱۲۰۰ کیلومتر و عرض متوسط ۳۲۰ کیلومتر و مساحت ۴۳۸ هزار کیلومتر مربع و حجم ۷۷۰ هزار کیلومتر مکعب بزرگترین دریاچه جهان است. کم عمق‌ترین ناحیه این دریاچه ۲۵ متر و در منطقه شمالی است و عمیق‌ترین مناطق در قسمت مرکزی و جنوبی واقع شده است و در بعضی از مناطق جنوبی حدود ایران، ۹۰۰ الی ۱۰۰۰ متر عمق دارد، سواحل این دریاچه در مجموع ۶ هزار و ۳۷۹ کیلومتر است که حدود ۹۲۲ کیلومتر آن در خاک ایران قرار دارد. خزر ۲۸ متر پائین‌تر از سطح اقیانوس هاست و ۸۱ درصد آب ورودی آن را رود عظیم ولگا در روسیه تامین می‌کند. ۹۰ درصد خاویار جهان از این دریا صید می‌شود. مهم‌ترین ویژگی اقتصادی خزر، نفت و گاز است. ذخایر اثبات شده نفت در خزر ۳۲ میلیارد بشکه و در حدود ۴ درصد از کل ذخایر نفت خاورمیانه است. در این میان کشور جمهوری آذربایجان، عمده برداشت‌کننده منابع انرژی این دریاست و رتبه‌های بعدی را ترکمنستان، روسیه و قزاقستان به خود اختصاص می‌دهند. این در حالی است که ایران، در این منطقه تنها به مطالعه و نقشه‌برداری اکتفا کرده که دلیل آن می‌تواند اتکای ایران به منابع عظیم نفت و گاز موجود در خلیج فارس باشد. گرچه دریای خزر قرن‌هاست که دریا نامیده می‌شود ولی به طور طبیعی به هیچ دریایی متصل نیست؛ بنابراین رژیم حقوقی ویژه و منحصر به فرد خود را دارد. اگر دریای خزر را دریاچه بدانیم در آن صورت در مورد حقوق دریاها مشمول کنوانسیون ملل متحد نمی‌شود و رژیم حقوقی آن باید بر اساس توافق کشورهای ساحلی دریای خزر تعیین شود. دریای خزر قرار است در مسیر ترانزیت شمال اروپا و آسیا با جنوب قرار گیرد و یکی از محورهای کریدور شمال-جنوب باشد. این دریاچه همچنین از طریق رود ولگا و کانال ولگا-دن به آب‌های آزاد متصل شده است.